

KLIC TRIGLAVA

V današnji številki:

JUGOSLOVANSKA OBRAMBA
PRED SOVJETI

353

OKTOBER 1968

Pisma uredniku

PISMO IZ DOMOVINE

G. urednik! Ob obisku v Italiji sem kupil in prebral julijsko številko KLICA TRIGLAVA. Pripomnil bi le na pismo g. Ž.R. o "južni nevarnosti":

Mislím da pisec nima prav, ko omalovažuje mnenje, da obstoja načrtno priseljevanje južnjakov v Slovenijo. Le naj Ž.R. ob prvi prilíki obiše Ljubljano ter stopi v karekoli novozgrajeni in naseljeni stanovanjski blok ter si ogleda priímke stanovalcev, pa bo lahko sam ugotovil, da šotori sploh niso potrebni. Poleg tega naj se sprehodi po Ljubljani in prisluhne govoricí ljudi, pa kmalu ne bo povsem prepričan, da je res še v Ljubljani.

Množično odhajanje Slovencev na delo v Nemčijo, Švico in Avstrijo ter drugam ustvarja praznino doma, kar nudi južnjakom, zlasti v Ljubljani študirajočím študentom, možnost, da se ustalijo v Sloveniji. Sicer pa itak imate različne centralistično organizirane službe, ki so domena južnjakov kot na primer vojsko in carino. Te so domena južnjakov, ponavljam, in najboljša priložnost za plasman istih v Sloveniji.

Rad bi Ž.R. postregel s statističnimi podatki. Toda popísa prebivalstva v Sloveniji že dolgo ni bilo in kolikor se spominjam, zadnji popis sploh ni registriral narodnosti. Tako se je dalo le iz začasno prijavljenih sklepati na število južnjakov. Kolikor me spomin ne vara, je bilo to število v Ljubljani okoli 30.000.

I. M.

'SOKOLOVA' ČUJEČNOST

G. urednik! Nisem ravno prepričan o upravičenosti izjave tistega odličnega Sokola v P. Borštnikovem članku (KT 352), češ da slovenski Sokol ni bil dovolj čuječ, da bi pravočasno odkril komunistično infiltracijo. Kako je ljublj. Sokol opravil s komunističnimi agenti, je precej jasno popisal ing. L. Bevc v knjižici "Na braniku za sokolske ideale", ki jo je leta 1965 izdala Založba Slovenske Pravde in je menda še na razpologo pri ing. Dušanu Svetliču v Milwaukeeju.

Po mojem mnenju tistih nekaj infiltratorjev ni odločilo izida revolucije niti ni potegnilo maso liberalno in/

ali sokolsko usmerjenih ljudi v Osvobodilno Fronto, - kar predvsem je imelo tiste dalekosežne posledice.

Izid te revolucije je bil odločen že zdavnaj prej, čeprav se tedaj nikomur o tem še sanjalo ni. Ko se je namreč pričela "ločitev duhov" na Slovenskem. Ta ločitev duhov, ki jo je ob zaključku dolge razprave o nastanku slov. političnih strank opisal pok. Fran Erjavec prav v Vašem listu leta 1954, je posledično v največji meri omogočila, da se je velika večina liberalcev in/ali sokolsko usmerjenih ljudi znašla v Osvobodilni Fronti. To je po mojem bistvo tega vsega problema in vse drugo je nazadnje bolj postranskega pomena. Nobena še tako dobro organizirana komunistična organizacija ne bi mogla uspeti, če ne bi dobila moralne in tvarne podpore v dokajšnjem delu naroda. Tem manj, ker je bila številčno tako strašno šibka.

D. J.

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

G. urednik! Na povabilo tržaškega Društva slov. izobražencev, ki ste ga objavili v julijskem KT, sem se odzval in sem bil s prireditvijo v Dragi nadvse zadovoljen.

Čutiti je bilo, da se ti dnevi razvijajo v nekaj forum vseh slov. izobražencev ne oziraje se na svetovnonazorsko in politično opredelitev. Poleg številnih gostov iz Trsta, Goriške, Koroške in osrednje Slovenije, so bili navzoči tudi politični predstavniki Koroške in Primorske. Poseben poudarek letošnjemu srečanju je dala navzočnost mariborskega pomožnega škofa dr. Vekoslava Grmiča, direktorja geografskega inštituta ljublj. univerze dr. Vladimíra Klemenciča in višjega znanstvenega sodelavca na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani dr. Janeza Pleterskega, ki so vsi imeli tudi referate, ter konzula dr. Gačnika iz Trsta.

Nivo referatov je bil presenetljivo visok, tako da si upam trditi, da ta srečanja postajajo nekaj edinstvenega v naši zgodovini. Ostala pa bodo tesno povezana z imenom prof. Jožeta Peterlina, pobodnika teh srečanj. Kritično bi si dovolil le pripomniti, da je bil program prenatrpan, tako da je primanjkovalo časa za diskusijo in za poglobitev nadvse važnih osebnih poznanstev. Morda bi omejitev referatov na okoli 45 minut in zlasti koreferatov na kakih 20 minut delno rešila ta problem.

D. N.

(Poročilo o dnevih v Dragi: 8. in 15. stran)

Oglas

V. Levstik: Tri pisma k narodni spravi RIM 1968, 40 strani

Vsebuje pismo zdomskemu slovenstvu in dve odprti pismi v Ljubljano. Tudi ta publikacija je prispevala k temu, da je avtor predmet tolikšnih napadov domovinskega tiska. Brošura se dobi v zamejskih knjigarnah ali pri avtorju (Via S. Croce in Gerusalemme No. 40, Roma, Italy), enako pri Založbi Slovenske Pravde (76 Graeme Road, Enfield, Middx, England.) Cena: 400 lir, 20 Schillingov, v Angliji 6/-

Gre za Slovenijo - ne za 'emigracijo'!

POD ZGREŠENIM NASLOVOM "Iluzije vrhov politične emigracije" je ljubljansko 'Delo' z dnem 5. septembra objavilo daljši članek s podpisom (bl.), c katerem ta neznani, a očitvidno ekstremistični partijec še enkrat pogreva že tolikokrat pogreto in zato popolnoma neužitno propagando proti neimenovani slovenski "politični emigraciji". V članku ni ničesar novega ali zanimivega, kar bi zaslužilo pozornost ali odgovor.

Vendar je na članek potrebno opozoriti in nanj odgovoriti iz t r e h razlogov. Prvič, ker je bil članek objavljen v poglobitnem ljubljanskem dnevniku; drugič, ker so ga objavili prav v času nasilne sovjetske likvidacije začetega demokratičnega preporoda na Češkoslovaškem; in tretjič, ker članek potvarja problem demokratične evolucije v Sloveniji.

Češkoslovaška je v kratkih šestih mesecih po začetni spremembi svojega partijskega in državnega vodstva letošnjega januarja bila vpostavila osnovne pogoje za resnično demokratizacijo: svobodo javnega razpravljanja o vseh družbeno-političnih vprašanjih in pluralistične zametke politične enakopravnosti in neodvisnosti v omikanih medsebojnih odnosih.

V Jugoslaviji in Sloveniji pa ta bistvena pogoja za demokratizacijo še vedno nista uresničena, čeprav je poteklo že skoraj dvajset let, odkar je tamošnji režim začel odstopati od prvotnega stalinističnega sistema totalne centralistične prisile, s katerim je nad Slovenijo zagospodovala monopolna komunistična partija.

Zdi se torej, da je v času, ko se začenja odločilna preizkušnja za Jugoslavijo, potrebno režimske izdajatelje, urednike in pisce 'Dela' z vso jasnostjo opozoriti, da gre sedaj za vprašanje politične samostojnosti in demokratizacije Slovenije, ne za neke probleme ali ambicije slovenske "politične emigracije".

Res je, da se Slovenci v svetu močno zanimajo za bodočnost Slovenije, iz katere so izšli. Res je, da si močno želijo, da bi Slovenija čimprej dosegla toliko odlagano politično samostojnost in demokratično prenovitev. Res je tudi, da Slovenci v svetu to svoje naravno zanimanje in željo uveljavljajo s tem, da v okviru svoje svobode in svojih možnosti preučujejo načelne in praktične probleme

OBVESTILO ZA ONE V DOMOVINI, KI POTUJEJO V TRST: KLIC TRIGLAVA lahko redno kupite v trafikih na Piazza Oberdan pri tramvajski postaji za Opčine.

slovenskega osamosvajanja in demokratizacije ter o njih publicistično razpravljajo. To delajo zato, ker Slovenci v Ljubljani in Mariboru in drugod po slovenski republiki o teh najbolj pomembnih in nujnih vprašanih slovenske sedanosti in prihodnosti ne morejo svobodno razpravljati in odločevati, ker si razpravljanje in odločanje o osnovnih političnih vprašanih še vedno monopolno lasti slovenska komunistična partija, ki pa je tudi sama podvržena nadzorstvu in prisili iz Beograda, ki tudi omogoča in podpihuje zaviralne pritiske od strani nereformirane manjšine stalinistov in sorodnih skrajnežev v slovenski partiji.

Ko bi Slovenija imela tako svobodo javnega razpravljanja in političnega delovanja, kot sta ju pred nasilno sovjetsko zasedbo že bili dosegli Češka in Slovaška, bi na potvarjanja anonimnega skrajneža v 'Delu' prepričevalno odgovorili Slovenci v Sloveniji sami, oziroma bi noben resen časopis v Ljubljani takih potvorb sploh ne bil objavil.

Dokler v Sloveniji ne bo prevladal svoboden pluralizem tiska, radia, TV, zborovanj in organizacij, pa bodo Slovenci v svetu še naprej vztrajno razpravljali o problemih slovenske samostojnosti in demokratizacije in to v zavesti, da s tem pomagajo Sloveniji, iz katere so izšli in ki ji želijo najboljše. To bodo vršili z vidika slovenske stvarnosti in z močjo umskih argumentov ter tako, da bo njih razpravljanje dosegljivo tudi Slovincem in Sloveniji. To je naša skupna slovenska pravica in dolžnost. Za to delo ne potrebujemo nikakega "privoljenja" partijskih skrajnežev v Ljubljani ali njihovih nadzornikov v Beogradu. (lt.)

POROČILO o članku v 'Delu' objavljamo na 6. strani. Ur.

'KOROTANOV' SOSVET (OD NAŠEGA DOPISNIKA)

Visokošolski dom "Korotan" na Dunaju, o katerem se je toliko govorilo in pisalo vse od njegove graditve in še več po njegovi otvoritvi leta 1966, zlasti v zvezi s famoznim poročilom v 'Klicu Triglava', je dobil s o s v e t sedmih članov, ki ga je postavil odbor Družbe sv. Mohorja v Celovcu, ki je lastnica Doma. V tem sosvetu bosta, kot je razvidno iz celovškega 'Našega tednika', dva zastopnika Mohorjeve družbe, dva študenta iz vrst akademikov, ki stanujejo v domu, dva zastopnika staršev (očividno teh akademikov) ter upravnik doma p. Ivan Tomažič. Poročilo dalje pravi, da je pač prepuščeno študentom, koga bodo izvolili za svojega zastopnika in da tudi ni nobene ovire, da bi ta dva ne mogla biti člana bilo Kluba slovenskih študentov na Dunaju bilo Koroške dijaške zveze.

O isti zadevi je ponovno razpravljal tudi Narodni svet koroških Slovencev, ki je ob gornji vesti poudaril nujnost zadovoljive rešitve tega perečega vprašanja.

Oglas

LJUBO SIRČ:

**TESISEN
IN SMISEL**

190 STRANI

v tisku!

Zakaj so Sovjeti zasedli Češkoslovaško?

Kaj je bil odločilni razlog za sovjetsko invazijo in zasedbo Češkoslovaške? Ali so jo zasedli zato, da rešijo podirajoče se zavezništvo varšavskega pakta, da ohranijo socialistični sistem na Češkoslovaškem, da preprečijo njega demokratizacijo, da onemogočijo gospodarsko osamosvojitvev Češkoslovaške od Sovjetske zveze - ali pa morda zaradi kake taktične napake Dubčkovskega vodstva?

Zle posledice neprikritega vojaškega vdora v Češkoslovaško za prestiž in vpliv Sovjetske zveze in komunizma znotraj in zunaj njune vojaške sfere v vzhodni Evropi so se morale zdeti sovjetskemu voditelju - in so tudi dejansko bile - tako daljnosežne, da je pač treba predpostaviti, da je sovjetsko vodstvo zelo skrbno pretehtalo vsako od možnih češkoslovaških "deviacij", predno se je odločilo za tako skrajno podvzetje.

RAZLOGI, KI JIH NI BILO

Kakšno je torej bilo dejansko stanje različnih možnih razlogov za sovjetsko vojaško akcijo proti Češkoslovaški?

Nikakih znakov ni bilo, da je Češkoslovaška nameravala enostranski umik iz varšavskega pakta. V povojnem svetovnem razmerju sil sta vlada in javno mnenje Češkoslovaške smatrala podporo Sovjetske zveze za nič manj važno kot jo pojmuje Poljska - vsaj do dokončne ureditve nemškega vprašanja. Nihče na Češkoslovaškem ni resno dvomil o tem vogelnem kamnu njihove povojne zunanje politike.

Češkoslovaška je hotela porazličiti svojo enostransko, na vzhod usmerjeno zunanjo trgovino kot važen člen gospodarskih reform za izboljšanje tehnologije in učinkovitosti svojega utrujenega gospodarstva. Ni pa bilo nobene nevarnosti, niti ne možnosti za kak velikopotezni ali nenadni gospodarski odcep od Sovjetske zveze.

Tudi ni slo za socializem. Na Češkoslovaškem ni bilo politične stranke ali vplivne skupine, ki bi resno zahtevala "obnovitev kapitalizma". Po dvajsetih letih skoraj popolnega podružbljenja proizvodnje in podjetništva ni bilo nobene praktične poti, po kateri bi bilo moč zopet "pozasebiti" glavnino gospodarstva v kakršnikoli bližnji bodočnosti. Zopetna vpostavitvev zasebnega podjetništva ni bila predvidena niti v češkoslovaškem kmetijstvu, čeprav je zasebno kmetovanje močno razširjeno tako v komunistični Poljski kot v Jugoslaviji. Zasebno podjetništvo je bilo omenjano le v zvezi z uslugami in obrtni, kjer je dopolnilna zasebna pobuda bila zares nujna, da bi rešili razpadajočo infrastrukturo dežele in dvignili življenjski standard po dvajsetih letih zanemarjanja in nereda. Mimo tega pa so na Češkoslovaškem živahno razpravljali, kako bi mogli napraviti socialistična podjetja bolj samostojna in odgovorna; za nekaj podobnega pa se trudi tudi Sovjetska zveza sama.

VPRAŠANJE DEMOKRATIZACIJE

Preostaja še vprašanje demokratičnega razvoja na Češkoslovaškem. Po januarski spremembi vodstva komunistične partije so se pojavile tri nadaljnje prvine postopnega demokratičnega razvoja. Štiri nekomunistične "stranke" komunistično-nadzorovane Narodne fronte (dve na Češkem in dve na Slovaškem) so tudi spremenile svoja vodstva in se brez hrupa trudile, da bi si izbojevale mero neodvisnosti v okviru socialistične koalicije; toda zaradi njih pretekle uslužnosti komunistični partiji njih moralna in številčna moč nista bili veliki. Cenzura časopisja in drugih sredstev javnega mnenja je bila odpravljena, toda domala vsi vodilni novinarji so bili preizkušeni člani komunistične partije ali njenih koalicijskih partnerjev v Narodni fronti; to velja tudi za LITERARNI LISTY - korajžen tednik združenja pisateljev.

Mimo progresivcev v komunistični partiji in Narodni fronti so se vršili naporji za uzakonjenje neformalnih političnih skupin kot n. pr. združenje "zavzetih ne-partijskih ljudi" ter oživljenja Socialno-demokratske stranke. Po vojni je ena skupina socialnih demokratov vstopila v komunistično partijo, istočasno pa je socialno-demokratska stranka bila zatrta. Če bi po januarski spremembi socialno-demokratska stranka zopet bila dovoljena - kar pa se ni zgodilo - bi se razvila v učinkovito opozicijsko stranko, morda celo zmožno pomeriti se z reformirano komunistično partijo za vodstvo dežele v ne tako oddaljeni bodočnosti.

Obstaja poseben znak, ki kaže na sovjetski strah pred prav tako socialistično demokratizacijo Češkoslovaške. Vir iz bližine češkoslovaške delegacije na sestanku v Črni nad Tiso je po tistem trdem sestanku razkril, da je bila edina

Cyril A. Žebot je profesor gospodarskih ved na Georgetown University. On se je pred kratkim vrnil z daljšega študijskega potovanja na Češkoslovaškem, kjer je bil priča stopnjujoče se krize, ki ji je sledila sovjetska invazija. Na poti domov je napravil kratek primerjalni obisk v Ljubljani.

resnična koncesija, ki so jo sovjetski voditelji izsilili iz češkoslovaške delegacije v Črni, obveza, da ne bodo dovolili oživiljenja političnih strank mimo nadziranih partnerjev v Narodni fronti. Bilo je jasno, da je glavna žrtev te koncesije bila socialno-demokratska stranka.

DUBČEKOVA OSNOVNA NAPAKA

Novo vodstvo komunistične partije z Dubčkom na čelu se je odločilo za previdno in omejeno demokratizacijo in federalizacijo dežele kot za edino pot, po kateri bi mogli dobiti moralno podporo Čehov in Slovakov za osnovne gospodarske reforme, ki bi edine mogle rešiti socialistično Češkoslovaško zastoja, v katerega je centralistična uprava sovjetskega sloga pahnila gospodarstvo, ki je pred drugo svetovno vojno bilo najbolj napredno, po vojni pa edino nerazrušeno, narodno gospodarstvo v srednje-vzhodni Evropi. Pri tem je Dubček bil prepričan, da bo reformirana in progresivna komunistična partija pod njegovim, spričo naraščajočega sovjetskega pritiska vedno bolj popularnim vodstvom dosegla tako široko podporo ljudstva, da bo mogla ostati na oblasti kot "demokratično" potrjena vlada dežele.

Toda v Dubčekovi viziji je bila ena vrzel. Kongres komunistične partije, ki naj bi bil izvolil novo, popolnoma progresivno vodstvo na vseh stopnjah, je bil odložen predolgo - do septembra. To se je moralo Sovjetom zdeti kot ključni znak slabosti, ki jim je obenem dal dovolj časa, da onemogočijo Dubčkove načrte. Če bi se kongres partije bil vršil vsaj takoj po varšavskem pismu meseca julija, če že ne prej, bi do sovjetske invazije morda ne bilo prišlo. V tem primeru bi Sovjeti ne bili mogli imeti iluzije o široko razklanem partijskem vodstvu s številno konservativno frakcijo pripravljeno, da sodeluje z njimi pri uničenju začete evolucije k socialistični demokraciji.

Tako pa je nesrečna odložitev kongresa ohranjala sovjetsko iluzijo, in Moskva je imela dovolj časa, da udari. Toda Sovjeti niso našli kolaboraterjev ne v Pragi in ne v Bratislavi. Vendar so na Češkoslovaškem in poskušajo znova vpostaviti obrabljen in zasovražen sovjetski slog "socializma". Morda v tem ne bodo uspeli; pa tudi demokratična renesansa ne bo mogla cveteti v okupirani deželi pod kompromitiranim vodstvom.

Sedaj je na Jugoslaviji kot edini komunistično-vladani deželi v Evropi, ki je sovjetska vojaška sila ne more neoparavano zaseči, da pokaže, ali sta ustaljeni komunistični režim in socialistični sistem sposobna mirne demokratične evolucije. Jugoslavija je že blizu tega, da razvije socialistično tržno gospodarstvo kot ga Dubčkova Češkoslovaška ni imela časa razviti. Toda Jugoslavija še nima ustanov za resnično svobodno javno razpravljanje in ne bistvenih prvin političnega pluralizma, kot jih je Češkoslovaška že bila dosegla. Svet se bo odslej oziral na Jugoslavijo za znamenji v smeri socialistične demokracije, ki je bila tako brutalno onemogočena na Češkoslovaškem.

'NOBENEGA DIALOGA'

Ljubljansko DELO je 5. septembra objavilo članek "Iluzije vrhov politične emigracije" podpisan z "(b.)".

V uvodu člankar trdi, da je razvoj samoupravljanja in "neposredne demokracije" ter enakopravnih odnosov med narodi in republikami v Jugoslaviji močno odjeknil v vrstah jugoslovanske "in še posebej slovenske politične emigracije v svetu". Rezultat tega je bil, pravi člankar, da so široki krogi nekdanjih političnih emigrantov kmalu spoznali, da so bili zapeljani in izkoriščeni v "proti-ljudske in protinarodne namene". "Vsem tem zapeljanim, ki so se šele v tujini zavedli resnice o svoji domovini in spoznali pravo podobo svojih 'voditeljev', je naša socialistična družbena skupnost naklonila vso širokogrudnost in strpnost." Toda taka ta skupnost ni mogla biti napram tistim, "ki so kot okupatorjevi protiljudski eksponenti v najtežji zgodovinski preizkušnji slovenskega naroda njegove interese izdali in bili na čelu quislinške idejne, politične in vojaške fronte proti narodnoosvobodilnemu in revolucionarnemu gibanju slovenskega naroda." Na tem dejstvu ne morejo spremeniti ničesar tudi desetletja, ki so med tem potekla. "S takimi ljudmi in

takimi organizacijami ni možen in dopusten nikakršen politični dialog."

Člankar trdi, da bi radi nekateri prvaki slovenske politične emigracije pozabili na to "quislinško" vlogo. Potem ko so "izgubili iluzije v možnost direktne intervencije, so politično platformo za svojo akcijo skušali prilagoditi novim pogojem in odnosom. Odpovedali so se sicer nasilnim akcijam, s svojo politično dejavnostjo pa na daljujejo z diverzijo proti razvoju našega socialističnega sistema neposredne demokracije... Kako je mogoče drugače razumeti njihovo nenadno 'zanimanje' za procese nadaljnje demokratizacije našega družbenega življenja, njihovo nenadno 'skrb' za mesto in vlogo slovenskega naroda in njegove republike v jugoslovanski državni skupnosti in njihovo nenadno 'željo', da bi 'sodelovali' v razpravah o naših aktualnih družbenih problemih? Kaže, da se vdajajo prvaki slovenske politične emigracije novim iluzijam... da demokratični procesi v naši družbi prinašajo s seboj tudi možnosti za ponovno preučitev našega odnosa do emigrantskih političnih 'vrhov', pri čemer računajo na zapleten mednarodni položaj, ko se zopet uveljavlja politika sile in blokvske delitve sveta."

Člankar zaključuje, da so komunisti za dialog z vsemi "progresivnimi" silami, toda ne s politično emigracijo.

'BODITE PRIPRAVLJENI!'

Od domovinskega dopisnika

Toliko smo k sebi prišli od teh grozних dogodkov, da morem pisati. Pred njimi sem nameraval napisati članek o primeru Češkoslovaške v primerjavi z Jugoslavijo. Imeli smo vse zaupanje, da bo Češka ustvarila socializem, ki ga dozdaj nismo poznali. "To je boljševiski imperializem", je zadnjič rekel neki komunist. Čehi in Slovaki imajo voljo, ustvariti pravi socializem, pravo demokracijo. To bi oni lahko storili, ker je njihovo vodilo poštenost, a prav tega pri nas manjka. Oni so začeli popravljati krivice, zadane po stalinizmu posameznikom, pri nas pa, če so ti storili krivico, postaneš in ostaneš ex lex. To dobro čutimo nekateri, ki smo na lastni koži doživeli socialistično pravico. Sklicujemo se na samoupravljanje, toda to daje nekaterim samo možnost še večjega izkoriščanja. Vsa odločilna mesta zasedajo udbovci, in nihče ne ve, ali so rankovičevci ali titovci. Pri nas bi bila kakšna taka agresija mnogo bolj usodna, ker so naši ljudje korumpirani in povečini nimajo značaja. Nismo pa izven nevarnosti in čujejo se glasovi, da je nameravala Moskva okupirati po Češkoslovaški najprej Romunijo, potem pa Jugoslavijo. Ko bi šlo tam gladko, ne vem, kako bi bilo, ker je pri nas stalinovska struja kar precej močna, poleg tega pa preže posebej Bolgari, ki hočejo zavzeti našo republiko Makedonijo. Rusija je glede te že davno izjavila, da je v pogledu Makedonije na strani Bolgarije. Pri nas bi v najboljšem primeru odločilo 50:50.

Kako lahko se vse kar čez noč spremeni, zato je treba biti vedno pripravljen. Poglavitna stvar je enotnost, program mora biti ohranitev narodne suverenosti, pustiti ob strani vsako strankarstvo. Enoten program! Kakšen zgled nam morajo dati Čehi in Slovaki! "Počlovečenje socializma!" - ali ni to cel program? Edino, kar bi moglo pri nas socializem rešiti, bi bili dve stranki: opozicija bi morala bdeti nad tem, da bi bila uprava in vse njeno prizadevanje na pošteni osnovi. Nam tega manjka! Dubček je nekoč rekel: "Mi bomo gradili državo doma, ne bomo hodili vsepovsod in se vtikali v druge države..." Ta človek po vsem svojem zadržanju vzbuja največje zaupanje: je silno skromen, ima skromen avtomobil, ki ga je že davno kupil s svojim denarjem, stanuje v dveh sobah, a tudi zdaj v Pragi, ko je najvažnejša osebnost, ima dve sobi: eno spalnico in eno delovno sobo, kjer tudi sprejema in konferira. Saj bi lahko bolje stanoval, to da on se zaveda, kako silno važno je zlasti za socialista, da daje v svojem življenju dober zgled, da dokaže, da ni njegov namen, ko se bori za oblast, dobrobit lastne osebe marveč blaginja vsega ljudstva, katerega član je.

Gotovo so vsi ti dogodki dali tudi izseljeniškim časnikarjem obilo gradiva za njihove liste, toda glavna stvar pri tem je, da napravite zaključke, da postavite nov program, da ga neprestano obravnavate, da se hitro znajdete v novi stvarnosti in da ne pozabljate poglavitnega: Združena Slovenija, če v okviru Jugoslavije, samo kot država v konfederaciji, torej s pogodbo. In treba je biti pripravljen na vse. Blokavska politika se bo porušila in nekega dne bo prišlo do Združenih držav Evrope. In na to je treba biti pripravljen.

Komunistične partije se boje, da bo imela ta ruska agresija negativen vpliv na mednarodno delavsko gibanje. Vendar je treba tudi s strani socialistov opo-

zarjati na ogromne napake, ki jih je naredila "domovina socializma" tam, kjer je imela moč. Ponovno je treba analizirati Stalinova grozodejstva, njegovo justico, ki je bila doslej zgled vsem drugim državam, vštevši Jugoslavijo; pokazati je treba na to, kako hlapčevsko so se vedli komunisti in kako je plačal tisti, ki je mislil s svojo glavo ter kako redki so bili tisti, ki so si upali protestirati. Pa Madžarska, kjer so s Hruščevimi tanki pregazili svobodo. Takrat je nekaj ljudi na pr. na Francoskem izvajalo posledice, da bi odstopili, med njimi tudi "filozof" Sartre, ki pa je kmalu pozabil na to krutost, ki je ni sam doživel in se je splazil nazaj v partijo, ker mu tako bolje nese. In kako je zdajle sartrovstvo v Franciji - vodstvo francoske komunistične mladine - odpovedalo pri tisti stavki, ki je bila brezglava, brez programa, brez navedbe vzrokov, zakaj štrajkajo in zažigajo. Tudi ta pojav da ogromno misliti. Zakaj se zdaj ne dvignejo proti Rusiji, zakaj bolj ne pokažejo simpatij za Čehe? Vse to bi bilo treba izkoristiti z vseh strani, da bi se tako ustvaril nov program, novo gibanje, ki bi rešilo svet propada. Zdaj ne gre za boj stranke proti stranki, marveč za nekaj novega: za biti ali ne biti.

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

Od posebnega dopisnika

NAMEN študijskih dni, katere je letos že tretjič priredilo v Dragi nad Bazovico Društvo slovenskih izobražencev v Trstu 31. avgusta in 1. septembra, je omogočiti vsem slovenskim izobražencem kateregakoli mišljenja, da si na njih svobodno izmenjajo misli o raznih perečih slovenskih vprašanjih, čeprav je poudarek seveda v duhu krščanskega humanizma oz. svetovnega nazora.

Prvo predavanje je imel dr. Janez Pleterski iz Ljubljane o "Združeni Evropi in Slovencih". V treznem in zgoščenem predavanju je prikazal, v kakšnih okvirih in na kak način lahko Slovenci delujemo za ideal Zdr. Evrope, kako si ga zamišljamo, ne čisto v današnjih oblikah današnjega evropskega združevanja, kot jih predstavljata na primer Evropska gospodarska skupnost in Skupni trg. Predavatelj je rekel, da Združena Evropa lahko temelji le na medsebojnem spoštovanju in upoštevanju vseh narodov, ki hočejo živeti skupaj v zdr. Evropi, na upoštevanju njihove civilizacije, kulture in zlasti njihove narodne individualnosti. Imeti morajo občutek, da njihova narodna individualnost v Združeni Evropi ne bo ogrožena, je poudaril dr. Pleterski. V taki Evropi bi morala biti zagotovljena tudi gospodarska enakopravnost narodov. Ne smelo bi biti gospodarskega izkoriščanja enega naroda po drugem. Vsi narodi bi se morali svobodno sporazumevati za skupne zadeve Združene Evrope, druge zadeve pa bi morale biti prepuščene odločanju narodov samih. Združena Evropa zahteva po predavateljevi viziji neki minimum skupnega hotenja, skupne politične volje. Omenil je tudi pomen narodnih manjšin v Zdr. Evropi, ki naj bi bile v njej bo-

lje zavarovane, in važni kulturno-politični in geografsko prometni položaj slovenskega narodnega ozemlja, pa tudi težave, ki jih predstavljajo za združevanje Evrope različni družbeni sistemi v posameznih državah. Vendar po njegovem dosedanje izkušnje kažejo, da se dajo premostiti tudi te težave. Ravno te izkušnje bi mogli Slovenci posredovati tudi drugim.

Koreferate so imeli dr. Ludvik Vrtačil iz Švice, ki je opozoril, da bi bilo treba predvsem definirati pojem Združene Evrope in urediti slovensko gospodarstvo, da bi moglo vzdržati tekmo z drugimi v Zdr. Evropi; g. Feliks Bister iz Dunaja, ki je naglasil, da se moramo Slovenci zavedati svoje evropske funkcije in jo v vseh položajih kljub težavam uveljavljati; ter dr. Lojze Tul iz Trsta, ki je orisal trenutne stopnje združevanja Evrope.

V debati so nekateri opozorili na nujnost realističnega obravnavanja evropskih problemov in na dejstvo, da lahko pristopajo k Združeni Evropi le države, ne pa narodi, oz. le narodi, ki imajo lastne države, medtem ko narodi brez države ne smejo biti partnerji pri dogovarjanju z Združeno Evropo ter se bodo zaradi tega nujno znašli v podrejeni vlogi. Dr. Vospernik je opozoril tudi na dejstvo, da funkcionarji današnje Združene Evrope, to je Evr. gospodarske skupnosti, popolnoma omalovažujejo etnični, narodnostni problem, ki zanje sploh ne obstoja, medtem ko je Dr. Ing. Nendl iz Aachena omenil nevarnost združenega evropskega kapitala za majhne narode.

Drugi dan, v nedeljo, je imel mariborski pomožni škof dr. Grmič mašo za izobražence, nato pa

Nadaljevanje na strani 15.

Če Sovjeti napadejo

Od našega sodelavca

Ko so čete varšavskega pakta vkorakale v Češkoslovaško, so presenetile ne le starega Tita in zasanjane komuniste, ampak tudi vrhovni štab jugoslovanske ljudske armade, ki naj bi skrbela za obrambo države. En mesec po okupaciji Češkoslovaške so na hitro predložili zvezni skupščini nova zakona o narodni obrambi in o vojaški obveznosti. Čeprav bo skupščina sprejela ta zakona po skrajšanem postopku, ni mogoče pričakovati, da bo učinek takojšen in da bo dežela pripravljena na obrambo pred napadom s katerekoli strani, kot glasno izjavljajo. Administrativna zmešnjava z uvajanjem novih zakonov utegne pripravljeno zmanjšati kljub vsem zagotovilom.

Jugoslovani zatrjujejo, da se bodo borili proti vsakršnem napadu z isto odločnostjo, kot so se uprli hitlerjevski okupaciji leta 1941 in kot bi se uprli stalinistični invaziji leta 1948. Ljudsko razpoloženje je vsekakor zelo odločno in sovjetska okupacija je ljudi razjarila, zato ne bi dvomil, da so zatrdila iskrena. Omenjanje leta 1941 pa ni posebno posrečeno in podpihuje dvome, ali je država zdaj kaj bolj pripravljena kot je bila takrat. Spomniti se je namreč treba, da sta pod nemškim napadom takrat razpadli tako vojska kot država. Pravega odpora spočetka sploh ni bilo in precej časa je trajalo, predno se je razvila gverila. Če upoštevam nauke iz okupacije Češkoslovaške, bi sodil, da bi bila podobna zamuda lahko usodna ob morebitnem sovjetskem napadu na Jugoslavijo. Če bi se Sovjetom posrečilo, da postavijo kvizlinško vlado in vzpostavijo oblast nad deželo, bi si zagotovili nejevoljen mednarodni pristanek in kasnejši odpor bi bil malo pomemben. Povrnili bi se časi nasilne izgradnje socializma in UDBa ali njeni nasledniki bi spet zagospodarili nad deželo pod sovjetskim pokroviteljstvom.

ZASTARELO IN RUSKO OROŽJE...

Če naj bo obramba učinkovita, mora biti takojšnja in dovolj silovita, da prepreči napadalca, da bi podjarmil deželo. Ali je jugoslovanska narodna armija kaj bolje pripravljena kot je bila kraljevska jugoslovanska vojska leta 1941? Sedanja oprema vojske je še zmeraj osnovana na drugi svetovni vojni, kot je bila leta 1941 na prvi. Puške so še zmeraj iste. Pravtako strojnice, ki izvirajo iz "šarca", nemške MG 41. Dodali so seveda nekaj novega orožja, kot so breztrzajni topovi domače izdelave. Moderno orožje - tanki, reaktivna letala in protitankovske in protiletalske rakete - je vse iz Sovjetske zveze. Nadomestilo je ameriško opremo, katero so dobili okrog leta 1950, ko je zaradi Stalinovega pritiska Jugoslavija ostala brez dobav sovjetskega orožja, na katerega se je takrat zanašala.

Tudi zdaj se utegne ponoviti zgodba iz leta 1948. Če Sovjetska zveza ustavi dobave orožja in nadomestnih delov, bo po nekaj mesecih napetosti oprema jugoslovan-

ske vojske vredna toliko kot kup starega železa. Letala bodo prikovana na tla, ker brez nadomestnih delov ne bo več mogoče vzdrževati in popravljati motorje. Tanki se bodo škripajoče ustavili in vsaka raketa, ki jo bodo izstrelili na prepotrebni vajah, bo zmanjšala dragoceno zalogo orožja, uperjenega proti sovjetskim tankom. Sovjeti lahko le čakajo, rožljajoč z orožjem, dokler ne bo jugoslovanski vojski ostalo le lahko orožje in se bodo sovjetski tanki lahko brez odpora zavalili čez mejo. Težki milijoni izdani za težko orožje bodo hasnili toliko, kot če bi jih zmetali v Savo. Veliko vprašanje je, zakaj niso vsaj poskusili kupovati letala in drugo opremo v nevtralni Švedski, ki jih gotovo ne bi pustila na cedilu.

A tudi če bi bilo vse orožje in oprema, kar je Jugoslovani premorejo, v najboljšem stanju, nima jugoslovanska vojska nobenega upanja, da bi bila kos Sovjetom na planem. Premoč Rdeče armade je tolikšna, da bi poteptala kakršenkoli "klasičen" odpor na odprtem bojnem polju. Težka oprema jugoslovanske vojske je potrebna in zadostna za manjše sosedje. Preprečuje recimo, da bi Bolgari na svojo pest poskusili prisvojiti Makedonijo, ki jih zelo mika. Dvomljivo je, da bi Bolgari začeli brez potuhe iz Moskve, pa vendar bi bila skušnjava huda, če ne bi bilo konvencionalne vojske na drugi strani meje. Sicer pa je vsa oklepna in letalska moč jugoslovanske vojske predvsem za parado, čeprav so tanki koristni tudi kot jeklena podpora režima proti domačemu prebivalstvu.

ALI JE REŠITEV RES SAMO V GVERILI ?

Če bo Sovjetska zveza hotela vkorakati v Jugoslavijo, bo najbolj verjetno najprej nevtralizirala jugoslovansko letalstvo. Letališč je malo in letal ni veliko. Ko bodo ta uničena na tleh, se bodo zavalile oklepne sile. "Klasična" obramba brez kritja iz zraka ne bo več mogoča. Zaveznikov, ki bi pomagali, Jugoslavija nima. Polom na bojnem polju se zdi neizbežen.

Torej Jugoslaviji spet ne bi ostalo drugega kot gverilsko vojskovanje. To priznavajo tudi voditelji sami, ko govore o "vseljudski obrambni vojni". A kako so nanjo v resnici pripravljene? Predvsem je očito, da jih je šele okupacija Češkoslovaške vzpodbudila, da so se na hitro začeli pripravljati, saj šele zdaj sprejemajo nov zakon o narodni obrambi. Čudno se zdi, kaj so počeli vse doslej. Vrhovni štab je menda živel v preteklosti. Pri vežbanju vojakov prav gotovo ni ne duha ne sluha o kakšnem "novem konceptu" obrambe. Še zmeraj je vežbanje v bistvu isto kot v stari kraljevski vojski in še zmeraj stremi k istemu cilju, da ubije individualnost in utrdi slepo disciplino. Kaplarji, ki gonijo rekrute po dvorišču vojašnice, "levadesna-jedan-dva", so še zmeraj oblastni, nasilni in za-

jedljivi, kot so bili v starih kraljevskih časih, čeprav jih zdaj ogovarjajo z "druže". Kljub socializmu in federaciji so še zmeraj v modi vse tiste poniževalne disciplinske mere, ki izvirajo menda še iz kneževine Srbije, če ne iz Dušanovega carstva. Delno je to odsev potrebe, da vojska prilagodi svoje metode podpovprečni inteligenci, da bi tudi iz butcev napravila vojake. Še bolj je odsev nizke povprečne inteligence premnogih aktivnih podoficirjev in na žalost celo oficirjev, kajti vojska, ki je osnovana na slepi poslušnosti, ne privlači zelo bistrskih duhov.

Prav v tem grmu tiči zajec. Po uradnem vojaškem prepričanju vojaku ni treba misliti, ampak mora le ubogati in izvrševati povelja slepo in brez pomisleka. Pri tem starem vojaškem načelu Srbi nimajo monopola. Pa vendar je načelo za gverilo - pogubno. Vojak v gverilo sicer mora ubogati, mora pa tudi sam misliti. Celo nižji voditelji morajo biti sposobni, da sami odločajo in se prilagodijo ali prilagajajo položaju, če naj bo gverilska vojska prožna in če naj tolče tam, kjer je sovražnik najšibkejši. Če naj gverila uspe, je potrebna iniciativa na vseh stopnjah, od vojaka do generala. To priznava tudi novi zakon o narodni obrambi, ki podaljšuje rok za obveznike v šolah za rezervne oficirje z utemeljitvijo, da bodo mlajši poveljniki v vojni nosili veliko odgovornost. Prav nasprotno pa je z duha ubijajočo, zafrkantsko disciplino, ki še zmeraj cvete v ljudski armadi. Kdor je doživel zadnjo vojno, se spomni, da je taka moreča disciplina na vseh straneh, beli, modri in rdeči, le povzročala slabo voljo in slabila vojno pripravljenost, namesto da bi jo krepila.

NEIZOGIBEN PROBLEM PRESKRBE

Nadalje je očitno, da tudi vojaške vaje ne pripravljajo na gverilo, ampak na "moderno vojskovanje", pri čemer si predstavljajo "klasične" bitke s podporo tankov in letal in padalcev. Kot najmodernejši dodatek simulirajo na manevrih tudi uporabo atomskega orožja. V resnici pa ni verjetno, da bi Sovjetska zveza ali katerakoli druga atomska sila uporabila atomsko orožje proti Jugoslaviji, ker bi tvegala, da sproži splošno vojno in razdejanje. Sovjetska premoč je taka, da atomskega orožja ne bo rabila. Na zadnjih manevrih ob Kolpi so uporabili tudi partizanski odred, a vadenje za gverilo bi moralo biti stalno in intenzivno. Gverila je nujno v glavnem lokalna; vsaj terenci in vodniki morajo biti domačini. A jugoslovanski rekruti praviloma služijo vojaški rok daleč od doma in v domači republiki nimajo vojaških vaj. Pri takih vajah bi se morale gverilske enote premikati po hribovih in se preživljati na terenu, kot se bodo v resnični vojni. Pri tem bi se seznanile s hudim problemom preskrbe. Od vojne se je v tem pogledu precej spremenilo, ker so zakotne hribovske vasi precej nazadovale. Mladi so odšli v mesta. Mnoge kmetije po Sloveniji, a tudi drugod, so zapuščene, ali pa na njih le zivotarjajo še stari ljudje.

Že med vojno ni bilo lahko dobiti hrano za gveril-

sko vojsko in v bodoči vojni utegne biti še težje. Hribovske vasi imajo za gverilo čuden strateški pomen in brez njih tudi partizani niso mogli shajati. Ker kmetje komunistom niso pri srcu, čeprav so jih hranili med vojno, se zanje po vojni niso menili, kot bi bilo treba, če so se hoteli pripravljati na vseljensko obrambo. Strateške zaloge hrane bodo v vojni padle sovražniku v roke in bodo potrebne za mestno prebivalstvo pod okupacijo. Po hribovih in hostah zaloga ni. Ljudje po zakotnih vaseh se s težavo preživljajo in ne bi mogli preskrbovati cele vojske. Že v mirnem času bi bilo potrebno premišljeno vzpodbujanje kmetijske proizvodnje v odročnih krajih. Ker je transport glavna ovira pri prodaji pridelkov iz teh krajev, bi vojska lahko prignala potrošnike k proizvajalcu. Če bi imeli gverilske vaje, kot sem zgoraj omenil, in če bi pošteno in dobro plačevali, kar bi pri kmetih pojedli vsako leto, bi vzpodbudili pridelovanje prav tam, kjer bi bilo strateško potrebno, čeprav ne bi bilo poceni.

Mogoče je torej zaključiti, da so za gverilo zdaj prav tako slabo pripravljeni, kot je bila kraljevska vojska leta 1941. Ugovarjati je mogoče, da je obramba tajnost in da načrtov ni mogoče objaviti, ker se bo sicer sovražnik pripravil nanje in vse priprave ne bodo uspešne. Presenečenje je polovica zmage. To je res, pa vendar je tajnost velikokrat prazna vreča, katero vneto varujejo prav zato, da se ne bi videlo, da skriva praznoto. Ne generalom ne političnim funkcionarjem na prazne besede ni mogoče zaupati. To je en razlog proti popolnemu molku o obrambnih pripravah.

OBRAMBA MORA BITI PREPRLJIVA

Drugi razlog je še pomembnejši. Pri današnjem položaju je tako, da je strah pred posledicami napada lahko najučinkovitejša obramba. Če morebitni napadalec ve, da bo obramba huda in da ne bo imel lahke naloge, sploh ne bo napravil prenapljenih potez. Grožnja povračila ga bo odvrnila od napadalnosti. Zato pa mora verjeti v silovitost obrambe in obramba mora biti prepričljiva. Pretirana tajnost škodljiva obrambi torej prav tako kot popolna odkritost. Če hočejo Jugoslovani prepričati Sovjete, da se jih ne splača napasti, ker jim bodo prizadeli preveč težav, morajo bolje pokazati, kako so pripravljeni.

KRONIKA Novi britanski veleposlanik v Beogradu je g. Terence Gravey. ★ V oktobru naj bi Milovan Djilas obiskal Anglijo in Ameriko. ★ Msgr Ignacij Kunstelj, vrh. dušni pastir za slov. izseljence se je preselil iz Londona v Vatikan. ★ Pisatelj Karel Mauser je dočakal 50 let v Clevelandu. ★ V Slov. gimnaziji v Celovcu je bilo lani vpisanih 407 dijakov (297 dijakov v letu 1962/63). ★ Več kot 800 romarjev iz Slovenije je obiskalo Lurd, kjer so se jim pridružili (okoli 200) romarji iz zdomskega slovenstva. Romanje je vodil škof Dr Stanko Lenič.

Primer patra Tomažiča

ODGOVOR NA ČLANEK P. TOMAŽIČA "PRIMER ŠTUDENTA OGRINA"-KT351

Odgovor p. Tomažiča na članek Leva Detele je, kot smo že navajeni, oseben, netočen, pridigarško vzvišen in nekritičen do vsega, kar vznemirja vsakega razmišljajočega Slovenca, če pozna razmere v dunajskem Korotanu, dogodke zadnjih let v njem, glasove v tisku, med katera spadajo pogosto tudi pisma p. Tomažiča, ki se mora vedno znova braniti pred javnostjo. Ne bi še enkrat navajala vseh vznemirjajočih dejstev, saj je Klic Triglava o vsem prinašal obširna poročila. Čutim le dolžnost, da bi pojasnila lastno stališče do določenih trditev p. Tomažiča, ki so napisane v več ali manj nekultiviranem in upravičeno ogorčenju vzbujajočem tonu.

V članku, ki ga je napisal Lev Detela iz solidarnosti do koroških študentov, ki žele demokratizirati atmosfero v domu, ni nikakršnih osebnih obrekovanj ali napadalnih namenov. Ravno p. Tomažič je tisti, ki osebno obrekuje in na pada ljudi, ker jim ne more odpustiti, da so si upali kritično spoprijeti z razmerami v Korotanu in še kje. Poudarja, da Levu Deteli ni nikoli nič žalega storil in da je bil v znak prijateljstva do naše družine večkrat požrtvovalen. Toda pogledimo si njegove trditve natančno in ga vprašajmo: Ali je pozabil, da moj mož ni prišel nikoli k njemu po posojilo, ampak vedno jaz. Živimo na Dunaju že osem let, sedem let nisem imela bolniške blagajne, ker je mož študiral in ni bil zaposlen. Denar sem si obakrat izposodila v trenutku nujne potrebe, enkrat zaradi nepričakovanega obolenja, enkrat zaradi komplikacij pred porodom, ker štipendija ni zadoščala za poravnavo stroškov. Vedno pa smo vrnili izpo sojeno vsoto v najkrajšem času, v drugem primeru na patrovo željo že v nekaj dneh. Neupravičeni način, kako mi je izročil drugo posojilo (1.600 šilingov) bi mu vzel marsikdo za zlo, posebno če mu je že prvo posojilo v redu vrnil. Jaz mu nisem zamerila, ker sem vedela, da je preobremenjen in da je gradnja Korotana povezana s težkimi finančnimi problemi. Naj še omenim, da sva z možem od vsega začetka z zaupanjem podpirala Tomažičeva prizadevanja za izgradnjo Korotana, celo takrat že, ko so bili pred nami samo še načrti in visoki računi in je marsikdo označeval vse skupaj za norost. V tem času so bili med nami tudi prijateljski stiki, katerih izraz je bilo Tomažičevo prostovoljno povabilo na popoldanski izlet. Tudi je res, da je p. Tomažič pripeljal z avtom od postaje očeta mojega moža. Takrat nisem slutila, da p. Tomažiča moti, da pelje v svojem avtomobilu človeka drugačnega prepričanja in da bom po tolikih letih doživela, kako bo zmerjal mojega tasta, ki bi, mimogrede povedano, skoraj umrl v Dachauu, s komunistom, čeprav tudi to ni točno, ker prof. Leon Detela ni član zveze komunistov Jugoslavije, ampak je po prepričanju marksistični socialist.

UPOŠTEVANJE DRUGAČNIH NAZOROV

Toda časi se spreminjajo in ljudje v njih. Tako se je zgodilo, da z možem, s katerim sva bila v starih prostorih Korotana čisto domača, o otvoritvi novega doma nisva bila niti obveščena. Pač pa je kasneje ponudil p. Tomažič njemu možu mesto urednika časopisa, ki ga je mislil izdajati. Te ponudbe pa moj mož (že iz solidarnosti do naprednih naporov koroških študentov) ni sprejel, ampak je v daljšem pismu jasno razložil svoje stališče, ki ga zastopa tudi v javnosti: to je stališče idejnega pluralizma in demokratičnega humanizma. P. Tomažič mu je to stališče zameril, kar nam potrjuje grobo izrazoslovje (votla frazeologija), sam pa dogmatično nastopa kot nekdo, ki je v posesti edino zveličavne resnice. Ali ne bi bil največji "znak prijateljstva", če uporabljam Tomažičev izraz, demokratično upoštevanje drugačnih nazorov? Za duhovnega delavca, kot je moj mož, bi bilo to najvažnejše. To bi tudi bil "znak" demokratičnega sodelovanja različno mislečih. Odgovor p. Tomažiča v Klicu Triglava je že sam na sebi dokaz, da so mnogi očitki na račun njegove dogmatičnosti in grobosti, zlasti v odnosu do samostojno mislečih in nastopajočih študentov, v glavnem upravičeni. Tudi "primer študenta Ogrina" ni izvit iz trte. Ko sem se enkrat na njegovo prošnjo želela pomeniti s p. Tomažičem, me je ta grobo odpravil, češ kaj bo ta nesramnež in lakomnež, ki sem mu že sam dal denar.

Ne mislimo Ogrinovega primera posluševati, vendar ta značilni primer obstaja in bi se ga morda dalo razložiti s patrovno finančno stisko, s katero se je moral zaradi gradnje doma bojevati. Vendar je ta primer obžalovanja vreden v toliko, ker je šlo za študenta, ki je imel doma v Sloveniji nepreskrbljeno ženo z otrokom in zaradi težkih stanovanjskih razmer tisti čas ni niti mogel misliti na redni študij. Mimogrede povedano: bil je tudi katoličan in je tudi v domovini zastopal to svoje prepričanje. Štipendije ni dobil in se je moral kot polsirota prva leta medicine preživljati s prevažanjem mleka v zgodnjih jutranjih urah. Razumljivo je, da si je tak človek (ki je zelo trpel, ker je bil ločen od svoje družine) zelo vzel k srcu dejstvo, da bi moral biti bolj plačan. Tako so mu izjavili pokopališki delavci, na škofijskem ordinariatu pa so mu po informacijah, ki smo jih mi prejeli, rekli, da bi mu p. Tomažič moral plačati po

pravilih več, a da je plačevanje osebna stvar vsakega pokopališkega upravnika in oni ne morejo ničesar storiti.

Res je p. Tomažič moral pri gradnji doma uporabiti slednji šiling, vendar bi mu v tem primeru ne mogla dati prav. Vse kaže, da je tudi sam občutil določeno nelagodje, saj je Ogrinu podaril 400 šilingov. Toda ko je Ogrin hotel zadevo jasno razčistiti in ugotoviti resnično tarifo, problem bolniškega zavarovanja in podobno, je postal p. Tomažič nedovzeten in ga je zapodil iz doma.

Prepričana sem, da ta zadeva ne bi prišla nikoli na dan, ko bi imel pater Tomažič v sebi toliko moralne sile, da bi se z Ogrinom pomenil kot z enakovrednim človekom. To mladina namreč danes zahteva. Čas slepih avtoritet, ki jih je treba brezpogojno in poslušno upoštevati, pa naj delajo, kar hočejo, je minil za vedno. Nobena "avtoriteta" ne uide danes več vedno bolj se prebujajočemu svobodnemu in kritičnemu duhu.

Moj mož nikjer ne trdi, da p. Tomažič ni naredil študentom nič dobrega. Rada verjamem, da pomaga tistim, ki njegove želje slepo in brezpogojno podpirajo. Smešno je tudi očitati vsakemu, ki drugače misli, da se želi polastiti doma. Z možem nisva vključena v nobeno "gonjo proti njemu" in nikoli ne bova. Zasluge, ki jih ima za Korotan, mu priznavava. Kot dokaz naj navedem, da sem organizirala intervju med p. Tomažičem in mojim bratom dr. Ivanom Merlakom, glavnim urednikom DRUŽINE, ki je prišel na Dunaj na obisk, čeprav sem že poznala vsa trenja v do mu in je p. Tomažič že porušil princip spoštovanja drugače mislečega - v tem primeru mojega moža in mene. Zavedala sem se, da je pozornost intervjuja p. Tomažič zaslužil. Zavedam pa se tudi, da je bil tisti razgovor, ki je prišel v slovensko javnost, nepopolen, ker se je dotikal predvsem zunanjih podatkov, ureditve doma, enostranskih načrtov za narodno in duhovno delo v njem. Ob tej hvali konkretne zgradbe Korotana pa pater Tomažič pozablja na drugo zgradbo, brez katere je prva (čeprav je vidnejša) nepopolna. To je zgradba odnosa do svojega bližnjega, do sočloveka, do drugače mislečega študenta v tem domu. Kadar bodo vrata Korotana spet odprta za vse in p. Tomažič dovoljen za tisto duhovno ozračje, v katerem se morejo križati različne duhovne smeri in različna mišljenja, takrat bodo postavljeni temelji za najlepšo in najpomembnejšo slovensko narodno zgradbo na Dunaju.

Zaključek poročil s 13. strani

(nadaljevanje kulturne rubrike)

Lutke in Grupa 220 iz Zagreba, Urangani z Reke, Bis-Bez iz Skopja, Džentlemen iz Beograda, Danilo in novi Kameleoni iz Kopra in Mladi levi iz Ljubljane, ki so dobili nagrado za najboljšo instrumentalno skladbo in nagrado za najboljši tekst.

Pri zahodno-nemški založbi Gerig, kjer je že več slovenskih skladateljev doživelo svoje prve inozemske nati se, je pred kratkim izšlo v Sloveniji še neizvedeno delo Primoža Ramovša "Dva nocturna za kitaro".

FILM: V Kranju se je vršil II. mednarodni festival turističnih in športnih filmov, na katerem so prikazali 53 filmov iz 31 dežel. V žiriji, kateri je predsedoval filmski režiser France Štiglic, je bil med drugimi tudi avstrijski smučarski as Sepp Bradl, ki je bil prvi skakač, ki je na skakalnici v Planici skočil čez 100 metrov.

Orson Welles bo spet filmal v Jugoslaviji. Z družbo "Dalmacija" film je sklenil načelen sporazum o skupnem snemanju filma "Don Kihot". V Španiji je posnel skoraj tretjino filma, ostalo pa bo posnel okrog Sinja in Vrlike v Dalmaciji.

STIKI S TUJINO: Petnajst jugoslovanskih gimnazijcev iz Beograda, Skopja in Ljubljane bo študiralo letos v ZDA v okviru "programa razumevanja med mladino". Ži veli bodo pri ameriških družinah. Izbrali so jih po znanju angleščine. Gimnazijca iz Ljubljane sta Marjeta Dretnik in Igor Cvetko.

Jugoslovanski inštitut za varstvo kulturnih spomenikov je podpisal sporazum s Smithsonian Institution v Washing

tonu o nadaljnjih delih v znanem arheološkem kraju Herakleji pri Bitoli v Makedoniji. Ta ameriška ustanova sodeluje tudi pri izkopavanju v Sremski Mitrovici. Doslej odkriti del Herakleje so že konservirali in uredili za obiskovalce in predstavlja pomembno zanimivost.

Pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjak je bila na turneji po Nizozemskem, kjer je nastopila kot solistka s tamkajšnjimi orkestri. Nato je odpotovala v Stockholm, da bi posnela daljši solistični program za švedski radio.

21. septembra se je vršil v Gorici mednarodni festival pevskih zborov, katerega sta se udeležila tudi pevski zbor "France Prešeren" iz Kranja in ženski zbor z Jesenic.

Istega dne se je v Gorici vršil tudi sestanek kulturnih delavcev srednjeevropskih dežel, na katerem so obravnavali temo "Vrednost in funkcija ljudske kulture". Med slovenskimi udeleženci so bili Uroš Krek, Niko Kuret, Milko Matičev, Valens Vodušek in Emilijan Cevc.

KNJIŽNI TRG: Založba Mladinska Knjiga je za oktober napovedala Slovensko slovo akademika dr. Antona Slodnjaka. Založba pravi, da bo to prva slovenska povojna slovsvena zgodovina, ki bo v eni sami knjigi zapopadla vso slovensko leposlovno besedo od njenih začetkov do danes ter da bo edinstvena tudi po tem, "ker bo prvič ovrednotila slovensko knjigo, ki je izšla v zamejstvu". Če na knjigi v prednaročilu je 58 Ndin. Avtor jo je napisal na prošnjo dr. Tischlerja, bivšega ravnatelja slovenske gimnazije v Celovcu, avstrijske oblasti pa so knjigo odobrile tudi kot učbenik. Uporabljale jo bodo verjetno tudi slovenske šole v Gorici in Trstu.

SPECTATOR

KULTURA IN OMIKA

POTREBA PO PLURALIZMU

Od 13. do 15. septembra se je vršilo peto šatenberško srečanje pisateljev, ki se ga je udeležilo okrog 40 pisateljev, literarnih teoretikov in zgodovinarjev iz vseh petih jugoslovanskih republik in iz Italije in Avstrije. Med drugimi je bil iz Trsta prisoten tudi Boris Pahor. O srečanju je objavilo daljše poročilo ljubljansko DELO, ki ga je napisal Božidar Borko. V tem poročilu je med drugim rečeno, da se je "predvsem pokazalo, da se sedanji pogledi na estetska in literarno-teoretična vprašanja, kakor jih zastopajo predstavniki mlajše in mlade generacije na tem področju, precej razločujejo od prejšnjih smeri in da nanje očitno vpliva nova zahodna filozofija" in da "teži umetniško avantgardo zagovarjajoča teoretična smer h nekakemu estetskemu monizmu, ki bi bil v opoziciji proti slehernemu pozitivizmu in realizmu v umetnosti". K temu Božidar Borko dodaja svoje misljenje, da je iskanje novih poti potrebno, "toda sub specie aeterni tatis obstoja neovrgljiva potreba estetskega (prav kakor svetovnonazorskega) pluralizma, saj samo ta ustreza bistvu človeške narave, pa naj to razni dogmatiki še tolikanj zanikujejo. Kakor na drugih področjih, je tudi tu potreben in koristen tolerantno usmerjen dialog..."

Sredi septembra se je vršil v Novi Gorici tudi sestanek slovenskih zgodovinarjev, na katerem je sodeloval tudi Vladimir Dedijer, ki je posvetil svoja razmišljanja preporodu in drugim mladinskim gibanjem pred prvo svetovno vojno. Poleg njega so govorili še dr. Janko Pleterški o pluralizmu pri Slovencih in jugoslovanskem zedinjenju, Lojze Ude o uporih slovenskega vojaštva v Avstro-ogrski, dr. Metod Mikuš o vprašanju zahodnih mej med drugo svetovno vojno in po vojni, in drugi. Podoben simpozij bodo imeli slovenski zgodovinarji ta mesec v Ljubljani v okviru proslave stoletnice prvega slovenskega tabora.

KOMU TA RESOLUCIJA?

Od 3. do 6. septembra se je vršil v Ljubljani simpozij o sredstvih informiranja in mednarodnem sporazumevanju, ki ga je organizirala visoka šola za politične vede v Ljubljani v sodelovanju z Zvezo novinarjev Jugoslavije, zveznim inštitutom za novinarstvo in centrom za raziskovanje javnega mnenja v Beogradu. Udeležili so se ga znanstveni in pedagoški delavci, raziskovalci javnega mnenja, ugledni novinarji in publicisti iz 30 dežel. Kot običajno, so jugoslovanski komunisti tudi to konferenco izkoristili, da bi sebe prikazali kot zastopnike demokratskih nazorov in manir, čeprav je na splošno po-

znano, da v Jugoslaviji ni govora o svobodi tiska in "sredstev množičnih komunikacij" in da se obojega lahko poslužujejo v politične svrhe izključno samo komunisti. Sestanek je prišel jugoslovanskim komunistom prav tudi zato, ker so ga imeli ravno v času sovjetske intervencije v Češkoslovaški.

"Posvetovanje seveda ne bo moglo mimo dogodkov zadnjih dni," je rekel Bogdan Osolnik v intervjuju ljubljanskemu DELU. "V teh okoliščinah je tema posvetovanja še bolj aktualna. Sredstva javnega obveščanja so zopet vpregli v službo hujške propagande. Ta propaganda si je prizadevala vzeti ugled in zaupanje ne le socialističnim silam na Češkoslovaškem, ampak tudi pri nas in povsod kjer se ne podreajo sovjetskemu hegemonizmu. Obenem je razgalila, kako v nekaterih deželah podcenjujejo lastno javno mnenje," je v svetem ogorčenju dejal Osolnik. Da jugoslovanski komunisti podcenjujejo in ignorirajo javno mnenje lastnih narodov pa mu ni padlo v glavo. Kdor bi mu kaj takega sugeriral, bi verjetno dobil enak odgovor kot ga je dobila Zveza komunistov od svojih kolegov v vzhodni Evropi - da se je prodal mednarodni reakciji in imperializmu.

Tako so potem sprejeli na simpoziju resolucijo, na katero se bodo jugoslovanski komunisti doma enako požvižgali kot na lanski sneg. Resolucija pravi med drugim, da je "strogo spoštovanje svobode izražanja in informiranja v vseh okoliščinah poglavitna podlaga za nacionalno neodvisnost in za svobodo človeka ter sporazumevanja med narodi". Poziva vse novinarje in njihove organizacije, "naj se upirajo vsem vidikom škodljive propagande, dezinformacijam in neobjektivnemu obveščanju; naj spoštujejo novinarsko etiko, neodvisnost in odgovornost novinarjev; naj imajo svojo odgovornost pri objektivnem, popolnem in hitrem obveščanju javnosti za svojo prvo poklicno in državljansko dolžnost ter obveznost". Resolucijo so poslali skoro vsem po svetu - razen Zvezi komunistov Jugoslavije in osebno predsedniku Titu v vednost in ravnanje. Bruna v lastnem očesu jugoslovanski komunisti še zdaj ne morejo videti. Blagor slepcem... kajti preslepiti ne morejo nikogar. Dejansko stanje je zgovornejše od vsake resolucije.

POKOJNI: V starosti 81 let je umrl basist Josip Križaj, dolgoletni član zagrebške opere. V Ljubljani pa je umrl rektor Akademije za glasbo prof. Karlo Rupel, znani violinist in dirigent. Lanskega decembra je slavil svojo šestdesetletnico.

OBLETNICA: 70-letnico življenja je pred kratkim dočakal geograf dr. Valter Bohinec. Dolga leta je bil knjižničar v univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

GLASBENI KOTIČEK: V zagrebškem letnem gledališču je bil 8. septembra prvi jugoslovanski festival popglasbe, ki se ga je udeležilo devet ansamblov. Dovoljena so bila samo domača dela. Nastopili so Crveni koralji.

Zaključek na 12. strani.

Ob dogodkih na Češkoslovaškem

(Dopis)

Z ZANIMANJEM in simpatijami sem spremljal razvoj humanizacije, demokratizacije in liberalizacije socializma na Češkoslovaškem. Upal sem, da bo tako končno le ena socialistična dežela, (kjer vladajo komunisti,) ki naj bi na podlagi resnične demokracije tudi v praksi izvedla načela o enakopravnosti narodov in posameznikov; o poštenih in pravičnih porazdelitvi dobrin; o oblasti, ki bi izhajala iz ljudstva ter služila vsem državljanom enako, ne glede na njihovo ideološko-politično pripadnost. Toda ta oblika je bila preveč privlačna za narode, zaslužnjene pod totalitarnim komunizmom (pa tudi za izkoriščani proletariat v kapitalističnih sistemih) ter prenevarna za obstoj osvobojenih diktatorskih režimov. Sledil je pritisk - ekonomski in politični, sledile so vojaške grožnje in končno: realizirana je bila vojaška intervencija...

Ko sem en teden pred okupacijo potoval skozi Češkoslovaško, sem živo občutil kljub pretnjam kako so bili državljani Češkoslovaške odločeni slediti smeri, ki so si jo začrtali in v katero jih vodi njihov pogumni Dubček. Hkrati z odločenostjo humanizirati in modernizirati socialistično družbo, pa so tudi izražali zaskrbljenost, ne le zaradi sovjetskih groženj ampak tudi zaradi pasivne podpore, ki jim jo je nudila svetovna javnost ter nezainteresiranost vlad, predvsem Amerike, ki bi z odločnejšimi nastopi v njihovo korist lahko preprečile sovjetsko intervencijo. (Tiste dni je ameriški zunanji minister D. Rusk dal izjavo - zagotovilo Rusom, - da se v primeru intervencije Amerika ne bo vmešavala, ker je to interna stvar Vzhodnega bloka. Neki funkcionar občinskega komiteja v manjšem mestu na Slovaškem mi je rekel: "Povejte De Gaulleu, da radevolje vstopimo v njegov tabor neopredeljenih, (kamor je nekaj mesecev prej vabil Romune med svojim obiskom v tej državi). Toda povejte mu tudi, da smo sami brez moči in da sami ne moremo izstopiti iz železnega oklepa. Za to potrebujemo ne le podporo svetovnega javnega mnenja temveč, vsaj na začetku, tudi materialno pomoč". Za slovo mi je, čeprav s porednim smehom, a prav gotovo z resničnim čustvom naročil: "Pozdravite de Gaullea, pozdravite Tita" - bil sem namreč na poti v Jugoslavijo.

Kako draga je bila Čehom in Slovakom svoboda in kako hvaležni so bili za vsako podporo, sem videl nekaj dni za tem v Ljubljani, kjer so bili številni avtobusi čeških in slovaških turistov popisani z gesli, ki so nazdravljala svobodi, mednarodnemu prijateljstvu, Dubčku in Titu. Čeprav so se malo pred tem razgovori med partijama SZ in ČSSR v Čierni in Bratislavi vršili v "tovariškem vzdušju ter v obojestransko korist", kot je bilo rečeno v skupnem komuniqueju, so me vendar prevzemale zle slutnje, ko sem zapuščal to gostoljubno deželo. Zle slutnje je še povečalo dejstvo, da so madžarski obmejni organi strogo preverjali vse prehodnike, in zlasti to, da sem na madžarski

strani srečaval izredno število vojaških vozil. Podobne slutnje so verjetno imeli tudi mnogi češkoslovaški turisti, ki so v tistih dneh, napetih dneh, izkoriščali svoj letni oddih "za vsak slučaj" v od Moskve neodvisnih državah.

Čeprav zlem slutnjam nisem in nisem mogel verjeti, vendar so se le-te že en teden zatem kruto uresničile. Prva socialistična država na svetu in 'odrešiteljica zaslužjenih narodov', kot se v svoji fantastični propagandi tako rada naziva, je pogazila vsa človeška dostojanstva in moralo. Kljub nasprotovanju javnega mnenja v ostalem svetu kakor tudi v njihovem lastnem bloku, je na barbarski način vdrla v miroljubno suvereno državo, ki si je pravkar utirala pot v svobodo ter politično in vojaško nevtralnost. Kot nekoč Hitler, tako so tokrat kremenjski vladodržci s svojo vojaško mašinerijo vrgli na kolena miroljubna in svobodoljubna naroda Češkoslovaške. Gotovo se je marsikateremu starejšemu Čehu in Slovaku zazdelo, da sanja o dogodkih iz leta 1939, ko so nebogljeno stali pred tanki premočne nacistične Nemčije. Toda ne, tokrat je bil na pohodu sovjetski imperilizem, ki ga diktira propaganda veliko-ruskega nacizma. Kot si je v letu 1939 podredil baltske države ter s Hitlerjem delil Finsko in Poljsko, kot si je leta 1945 na najnesramnejši način zadržal velik del Vzhodne Evrope in kot je leta 1956 na najokrutnejši način zatrl humanistično in demokratsko revolucijo na Madžarskem, tako je tokrat z brutalno silo zaprl pot v svobodo in neodvisnost narodom Češkoslovaške.

S tem nasilnim dejanjem so Sovjeti še enkrat dokazali, da jim ni do svobode in samoodločbe narodov ampak le za hegemonijo in zaslužnjevanje. Namesto da bi v Vietnamu posredovali za pomiritev, prepuščajo ta narod na milost in nemilost ameriških bomb ter podpihujejo medsebojno klanje. V Nigeriji podpirajo močnejšega, da bi čimprej zaslužnil manjši biafrski narod. Na Srednjem vzhodu oborožujejo in podpihujejo Arabce za nove konflikte z Izraelci in podobno. Z zatrtjem poskusa osamosvojitve Češkoslovaške pa so - še enkrat po madžarski intervenciji - dokazali tudi to, da za tistega, ki je enkrat prišel pod njihovo "pokroviteljstvo", ni več izhoda, razen seveda, če se toliko znajde, da se ob prvem nesporazumu z Moskvo takoj poveže z nasprotnim blokom, kot je to storil prebrisani Tito, ko je reševal lastno kožo in s tem tudi posredno rešil narode Jugoslavije pred sovjetsko tiranijo, ko se je prek Balkanskega pakta povezal z NATO paktom, ali pa da se poveže s Kitajci, kot so to storili Albanci.

Ob teh strašnih dogodkih pa je tudi predsednik Johnson dokazal, kako nevreden naslednik je velikega Kenedyja, ki je dejal, da je to bolečina in sramota za vse človeštvo, če je kjerkoli na svetu zaslužjen en sam človek.

M.B.

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

Od posebnega dopisnika

Nadaljevanje poročila z 8. strani

predavanje pod naslovom "Dialog Cerkve s svetom". Škof je uvodoma ugotovil, da je Cerkev dolgo vodila s svetom samo monolog, potem pa se je začel v novejšem času tudi dialog. Pomen dialoga ni misijon, namreč da bi hoteli sobesednike spreobrniti, ampak v iskanju resnice. "Bog razodeva resnico na različne načine in Cerkev in svet iščeta isto resnico." Ko se trudi Cerkev za božje kraljestvo na zemlji, ima v mislih resnico, pravico, ljubezen, mir in svetost, je nato poudaril, in Cerkev bo do konca sveta opravljala to poslanstvo. Cerkev je romarica k resnici. Cerkev - to je tisti del človeštva, ki se trudi za Kristusom, po poti, ki jo je On pokazal. Del Cerkve so vsi, ki delajo dobro in hočejo dobro, tudi tisti, ki se tega ne zavedajo, in celo tisti, ki iz vzrokov, ki se jim zdijo utemeljeni, nočejo biti z njo. Vse take drži Kristus za roko - je rekel škof. Cerkev tudi ni nasprotnica znanosti, kajti Bog sam je dejal prvim ljudem, naj si podvržejo zemljo, in ko človek deluje v svetu, ko izpopolnjuje stvarnost, opravlja tisto, kar hoče Bog. Bog vodi za roko tiste, ki delajo nekaj pozitivnega, tudi če se tega ne zavedajo in tudi če ne verujejo. Predmet dialoga Cerkve s svetom je služba resnici in ljudem, in namen dialoga je čim popolnejša preureditev sveta v skladu s Kristusom. Predavanje je izzvenelo v misel, da se naravno in nadnaravno razodetje dopolnjujeta.

Po kratkem odmoru je imel škof Grmič drugi del svojega predavanja, ki bi ga lahko smatral za samostojno temo pod naslovom

"GENEZA SODOBNEGA ATEIZMA"

Škof je prikazal pojem in vzroke modernega ateizma. Nedvomno so bile izrečene modre in teološko ter psihološko, pa tudi sociološko zelo globoke misli o pojavu sodobnega ateizma. Čim globlja je človekova vera, tem resnejši so dvomi, ki pridejo od časa do časa človeku. Škof je razložil specifične vzroke modernega ateizma, ki so brezbržnost, zanikanje Boga zla v svetu in objektivna nezmožnost spoznavati Boga v stvarstvu. Nekaterim se Bog razodeva iz stvarstva, drugi ga v njem ne morejo odkriti. Teologija more govoriti jezik, ki ga bodo današnji ljudje lahko razumeli, je rekel škof. Mnogi so brezverci tudi zato, ker jih navajajo k temu moderna sredstva obveščanja; ljudje postajajo tako brezverci, ne da bi vedeli zakaj, kot so nekateri tudi verni, ne da bi se bili sami prikopali do tega.

Popoldne je predaval dr. Vladimir Klemenčič, direktor geografskega inštituta univerze v Ljubljani o "Izseljeništvu - problemu malega naroda". Iz podanih statistič-

nih podatkov je bilo razvidno, da je odvisno od zaslužka izseljencev danes v Sloveniji okrog sto tisoč ljudi, čeprav ima današnje izseljenstvo predvsem sezonski značaj. To predavanje so dopolnili koreferati o izseljeništvu slov. narodnih manjšin. Dr. Valentin Inzko s Koroškega je načel problem rehabilitacije političnih izseljencev iz Slovenije, orisal je dalje tragedijo onih, ki so morali v tujino po koroškem plebiscitu leta 1920 in nesrečo družin, ki so jih izselili nacisti med zadnjo vojno. Od ostalih koreferatov (g. Predan o Beneški Sloveniji, dr. R. Bednařik z Goriškega, g. F. Mlačič iz Kanalske doline) je g. B. Samša z Tržaškega izjavil, da nastajajoče industrije na Tržaškem omogočajo našim ljudem, da ostajajo doma.

Nato je še govoril pisatelj Alojz Rebula pod naslovom "Slovenec med domom in svetom" v spomin prof. Jakoba Šolarja.

Končna diskusija je izzvenela v spoznanje, da ni dovolj le skrbeti za to, da ostanejo izseljenci zavedni Slovenci, ampak da je potrebno organizirati slovenski narod v tako moderno, gospodarsko močno in razvito ter v vsakem pogledu avtonomno družbo, da ljudem ne bo več treba v tujino iskat sredstev za prežvljanje.

IMPORT - EXPORT

Dr. Miha Krek, predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, ima namen obiskati Slovence v Argentini. Ker sam kajpak nima sredstev, so njegovi politični prijatelji v Argentini pozvali Slovence, naj bi v ta namen darovali po tisoč pesov. V zvezi s tem širi "Autentična SLS" po emigraciji letak, ki trdi, da dr. Kreka ni povabila v Argentino slov. emigracija ampak "politična klika Miloša Stareta". Zato da ne gre beračiti sredstva, ki morejo biti uporabljena za bolj potrebne in za vso emigracijo važne zamisli.

"Nekateri naši rojaki v Sev. Ameriki nam pošiljajo ponudbe, da prispevajo vsak po 1000 dolarjev, če Kreka po prihodu v Argentino zadržimo tu za stalno in je v ta namen že zbranih 26.000 dolarjev. Mi iz Argentine pa rojakom v Sev. Ameriki odgovarjamo: ne rabimo darov: ne Kreka ne dolarjev, raje vam mi tja gori pošljemo Stareta z vsemi pripadki, pa z nabranimi dolarji živite še to gospodo." Letak zaključuje: "Čas je, da Slovenci v emigraciji potegnemo debelo črto pod to dejstvo", da je eno široka množica protikom. emigrantov drugo pa ozka skupina ostarelih politikov...

Iz domovine pa pišejo, da ljudje očitajo Titu, da ima samo zato Brione, da jo lahko popiha na Zapad, če...

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENField 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.10.0	Finska:	13.-	Nemčija:	16.-
Argentina:	650.- (1300.-)	Francija:	15.-	Švedska:	20.-
Avstralija:	SA 4 (\$A 7)	Italija:	2500.-	Urugvaj:	60.- (120.-)
Avstrija:	50.-	J. Afrika:	4.- (R 7)	U.S.A.:	5.00 (\$ 8.50)
		Kanada:	5.00 (\$ 8.50)		

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada